

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmmæ Virtvtvm, Ac Vitiorvm , Tomus ...

Guilelmus <Peraldus>

Lvgdvni, 1585

De continentia virginali, & primo de distictione nominis virginitatis ac eius descriptione, de eius commendatione, de his quæ virgines timere debeant, de triplici aureola, & quinque causis propter ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46132)

De continentia virginali, & primo de distinctione nominis virginitalis ac eius descriptione, de eius commendatione, de his que virgines timere debeant, de triplici aureola, & quinque causis propter quas multum competeit officio predicationis abrenuntiatio priorum.

CAP. XI.

Inter has verò tres species continentia, primo dicitur de virginali, quæ caeteris prior est & tempore, & dignitate. De qua hoc ordine dicitur. Primo ostenditur quot modis nomen virginitalis sumitur. Secundo, descriptio virginitalis ponetur & exponetur. Tertio, commendationi eius insistetur. Quarto, de his que specialiter virginibus sunt timenda. Quinto, tangetur de triplici aureola virginitali debita.

¶ De distinctione nominis Virginitalis.

Circa primum notandum quod nomen virginitalis quadrupliciter sumitur. Quandoque pro incorruptione fidei 2. ad Cor. xi. Respondi vos uni viro virginem castam exhibere Christo. Glo. Virginitas cordis fidelis est incorrupta. Quandoque carnis integritas. Vnde glo. Aug. super verbum predictum: Virginitas carnis corpus est intactum. Idem contra Iulianum: Pudicitia est res mentis, virginitalitas corporis. Quandoque autem pro pudicitia mentis cum integritate carnis, quantum ad propositum seruandi eam. Sic virginitalitas mansisset in Lucia, si inuita fuisset corrupta. Quandoque vero pro pudicitia mentis cum integritate carnis, non solum in proposito seruandi eam, sed etiam in re. Et virginitalitas sic sumpta excellenter accipitur: & habentibus virginitalitatem talem, conueniunt deferre anulum aureum in ecclesia militante, in signum, quod sunt sponsæ Christi. In triumphante vero ecclesia merito huius virginitalitatis aureola reddetur.

¶ De descriptione Virginitalis.

Circa secundum notandum quod Virginitalitas sic describitur: Virginitalitas est in carne corruptibili perpetua incorruptionis meditatio, ad est, propositum seruandi perpetuam incorruptionem. Carnem corruptibilem, intellige carnem possibilem corrumpi: siue necessitate corrumpatur, ut in statu peccati: siue possibilem corrumpi, & non corrumpi, ut fuit caro Adæ in statu innocentie. ¶ Et notandum quod corruptio carnis que accidit ei que habet propositum cauendi carnis incorruptionem omnino contra suam voluntatem, non priuat eam aureola. Vnde dixit Lucia: Si inuita me violaueris, castitas mihi multiplicabitur ad coronam. Aufert tamen insignia que dantur specialiter sponis Christi in ecclesia militante, ut est anulus aureus. Aug. Virgines que corrupte sunt semel, non audeant se sacris virgin-

bus adæquare. Leo papa: Familia Dei quæ oppreffione beatæ
ca integritatē perdiderūt pudoris, laudabiliores erūt si se
taminatis non audeant comparare virginibus. Ratio huius
quia in militante ecclesia operamur secundum iudicium
nū q̄ est secundū illud quod apparet. In triūphātē verò fecit
diuinū. Deus autē intuetur cor. 1. Reg. 16. Vnde cū nō apparet
quod inuita sit corrupta non defert insignia virginalia. Cor-
ruptio verò carnis ex volūtatē mētis preueniens, siue cū culpa
extra matrimoniū, siue sine culpa, vt in matrimonio priuata
lo aureo in præfenti, aureola in futuro. Corruptio verò mētis
si p̄ penitentiā reparata fuerit, & finale propositū seruati carnis
integritatē affuerit, non priuat anulo aureo in præfenti, nec
reola in futuro. Integritas verò carnis in ea quæ carnis opus
perit, non est digna aureola. Hier. Nihil prodest carnem beatam
virginale, si mētē quis nupserit. Aug. de virginitate: Felicitas
hi viderūt nupta mulier, quā nuptura virgo: habet enim in
quod ista cupit, præfertim si nondū sponsa cuiusquam fuerit
vni studet placere, cui data est: hæc multis, incerta cui datur.
Hæc vni pudicitiam cogitationis defendit à turba, quod
adulterum, sed maritum querit in turba.

¶ De commendatione Virginitatis.

¶ Notandū q̄ virginitas est, pretiosus thesaurus absconditus
in agro corporis. Mat. 13. Pretiositas huius thesauri tanta est
ipse nō solū sit pretiū gloriæ æternæ, quæ omnib⁹ ecclesiis
munis, sed etiā specialis gloriæ. Debetur enim ei nō solū aurea
sed etiā aureola. Exo. 25. Præceptū est, vt fieret mēsa, & super
sā corona, & sup coronā coronula, qua figurata est aureola
thesaurū qui inuenit, abscondit: quia qui eius pretiositatē
gignit, seculo renūtiās mōnasteriū sibi elegit, vbi in abscondito
Dei viuit. Ber. Necessē habemus abscondere siqd habemus
quoniam thesaurū regni cælōrū qui inuenit homo abscondit
prer q̄ in claustrō, & syluis abscondimur. Nec hoc infirmitas
Credo enim hic esse, si quartā partē corū quæ faciunt in seculo
taret, q̄ nō vt sanctū adoraretur, reputaretur vt angel⁹. Nō
tē quotidie tāquā negligēs increpatur. Thesaurus iste regni
lorū similis est. Vita enim virginū cælesti vitæ multū affertur.
Matt. 23. Simile est regnum cælōrū decē virginibus. Virginitas
ponit in statu cælesti, quantū ad incorruptionē carnis.
24. In resurrectione neque nubēt neque nubētur, &c. Ber. Hoc
de castitate, cuius dignior species est virginitas: Hæc in
hoc mortalitatis loco, & tēpore quendā statū immortalis

representat. Hæc instar odoriferi balsami, quo cõditã cadauera
 corrupta seruãtur, sensus, & artus cõtinet & stringit. Virgines
 designatæ sunt per pelles hyacinthinas: quæ in tabernaculo su-
 periores fuerũt. Exo. 26. Et ibi dicit gl. Beda: Hyacinthus est cæ-
 lestis coloris. Et subditur: Per pelles ergo hyacinthinas exprimi-
 tur virtus illorũ, qui mortificatis illecebris carnis, cælestẽ in ter-
 restri vitã gerunt, & inter homines positi angelicã puritatẽ imitã-
 tur: quia neq; nubet neq; nubetur. Et subditur Meritõ ergo pel-
 les hyacinthinae supremũ locũ tenet, & color cælestis celo pro-
 mittit. Cyprianus: Imaginem eius qui de cælo est, portat virginis
 virtus. Amb. super illud 1. Cor. 7. Bonũ est homini sic esse. Super-
 additur virginitas conditionem humanæ naturæ, per quã ho-
 mines angelis assimilantur. Maior tamen victoria est virginũ
 quam angelorũ. Angeli enim sine carne viuunt: homines verõ
 virgines in carne triumphant. Hier. In carne præter carnem vi-
 uunt: nõ terrena vita est, sed cælestis. Bern. in epistolis: Angelus
 habet virginitatẽ, sed non carnem. Sanè felicior, quã fortior
 hac parte. Optimus & optabilis valde ornatus ille, qui & an-
 gelis possit esse inuidiosus. Renuit angelus adorari à Ioãne vir-
 gine. Apoc. vii. Vide, inquit, ne feceris: cõseruus tuus enim sum.
 Virgines etiã similes regno cælõrũ sunt diuina in habitatione.
 Deus enim habitat in cælis. Regnũ cælõrum absconditum est.
 Mira res, cum terra in cælo recludi debeat. in virginibus cælum
 terræ includitur. Esa. 50. Induã cælõs tenebris, & ponam sacco
 operimentũ eorũ. Luca 12. Regnum Dei intra vos est. ¶ Vita
 virginum vita regia est, cum ipsæ sint sponsæ regis cælestis, &
 cõreginae. Ipsæ etiam regnant in regno sui corporis. Virgines
 enim figurã tenent ecclesiæ triumphantis, ideo nõ consecratur
 nisi virgo, licet episcopus consecratur qui virgo non est. Sancti-
 tas enim virginis, sanctitatem signat ecclesiæ triũphantis, cum
 sanctitas episcopi significet sanctitatẽ ecclesiæ militantis. Vir-
 ginibus cõpetit illud 2. ad Cor. 4. Habemus thesaurum in vasis
 fictilibus. Virginitas thesaurus est niueus. Job 18. Nunquid in-
 gressus est thesaurus niuis? Thesaurus est propter pretiositatẽ.
 Ecel. 26. Non est digna ponderatio continentis animæ. Niueus
 propter puritatẽ. Virgines propter puritatẽ lilio comparantur.
 Cant. 2. Sicut liliũ inter spinas, &c. Item, Qui pascitur inter
 lilia. ¶ Et notandũ, q; virginitas flos est, qui si debito modo ser-
 uetur, non decidit: quem ventus vanæ prosperitatis non deicit,
 nec hyems aduersitatis ladir. Hunc Ioãnes Euãgelista ferè cen-
 tũ annis seruauit. Hic est flos qui omnẽ fructum terrenũ exce-
 dit.

dit cum etiam fructui coniugali componatur, hac occidit
 beat⁹ Matthæus occisus est, quia noluit cōsentire, vt Iphigenia
 quæ virginitatem nouerat, euidam regi nuberet. Flori virginitatis
 Deus pro fructu accedit. Sap. 3. Felix sterilis & incognita
 nata, quæ nesciuit thōrū in delicto, habebit fructū in respectu
 ne animarū sanctarū. Super hūc florē Spiritus sanctus quiescit
 Esa. 11. Flos de radice eius ascendet, & requiescet super cū
 ritus Domini. Virgo non est arbor sterilis & maledicta: sed in
 reno fructui præponit caelestem, & carnali spiritualem. Esa.
 Non dicat eunuchus: ego lignum aridum. Ibidem promittit
 Dominus nomen eunuchis melius à filiis & filiabus. Non
 angelus arbor sterilis vel maledicta, et si fructum carnalem
 habeat. Hier. Nuptiæ terrā replēt, virginitas paradisi.
 notādū, quod liliū sex habet folia cādida, & aliqua grana
 aurea. Velut sex folia in virgine sunt sex quæ valēt ad cōser
 tionem incorruptionis. ¶ Primum est sobrietates, quod foras
 lacerat: excessus in cibo & potu, quasi quædā spina, quæ via
 ad luxuriam. Loth inebriatus perpetravit incestum Genes.
 Prou. 20. Luxuriosa res est vinum. ¶ Secundum est labor. Quæ
 spina lacerans est quies ignauia, vel otiositas quæ est via ad
 xuriā. Ezech. 16. Hæc fuit iniquitas Sodomę fororis tuæ: super
 bia, saturitas panis, & abundantia, & otium. ¶ Tertium est
 bitus asper & humilis. Ber. in epist. Vt atate tenerā ordinis
 ritas teneat, memēto quod asperior carduus pannū facit: leu
 rem, & conuersatio conscientiam. Velut spina lacerans est
 perbus habitus vel mollis, quæ via est ad luxuriā. Num. 25. In
 Israël fornicati sunt cū mulieribus Moabitarū quæ se ornate
 rant. 1. ad Tim. 2. Non in tortis crinibus, aut auro vel margaritis,
 vel veste pretiosa: sed quod decet mulieres promittentes
 tatem. ¶ Quartum est, custodia sensuum, præcipue illorum
 qui nobis remota ostendunt, vt est visus vel auditus. Velut
 na lacerans est curiositas videndi vana vel audiendi noua.
 via est ad luxuriam, vt patet in Dina filia Iacob, quæ egressa
 videret mulieres regionis illi⁹, corrupta est à Sichē filio Emor
 Gen. 34. ¶ Quintum est, modestia sermonis. Velut spina lacerans
 est loquacitas, vel turpitudine sermonis. Seneca: A verbis turpibus
 abstineto, quia licentia eorū imprudentiā nutrit. Prouer. 7. In
 mulier occurrit illi ornatu meretricio præparata ad capiend
 animas garrulas. 1. ad Cor. 5. Nolite seduci: Corruptuntur
 bonos mores cōfabulationes pessimæ, vel colloquia mala. H
 si sermo virginis prudēs, modestus, & rarus: nec tam eloqu

pretiosus, quàm pudore. ¶ Sextum est, fuga occasiõu peccandi. Velut spina lacerans est nimia domesticitas: virgo debet esse aliquantulum syluestris: Syluestria animalia solent habere pulchriorem pellem quàm domestica. Opportunitas peccandi est ad luxuriam: vt patet in Thamar corrupta ab Amon fratre suo, quia sola cum solo fuit in thalamo. 2. Reg. 13. Gen. 18. Ne stes in omni loco circa regionem. Ber. Solent virgines quæ uirgines sunt, semper esse pauidæ & nunquã esse securæ: & uirgines timenda, etiam cura pertimescere. Quasi grana aurea sunt tres modi diligendi Deum, quos distinguit Bernar. diligens: Disce amare dulciter, amare prudenter, amare fortiter. Dulciter ne illecti: prudenter, ne decepti: fortiter, ne oppressi ab amore domini auertamur. Vel grana aurea possunt intelligi amoris diuini amoris ex diuersis causis procedentes. Amandus enim est Deus, quia creator, quia recreator, quia remunerator. Quæ uirginitas principium est spiritualis pulchritudinis. Pulchritudo sponsæ sicut & pulchritudo sponsi consistit in cãdore & robore. Cant. 5. Dilectus meus candidus & rubicundus. 1. Cor. 13. Qualis cælestis, tales & cælestes. Dignior uerò species candidior spiritualis est uirginitas. Bern. Candor lucis æternæ est sapientia, & cãdidam oportet esse animam in qua ipsa sedere elegit. Uirginitas thronus eburne⁹ veri Salomonis est. 3. Reg. 10. Fecit Salomon thronũ de ebore grandem. Uirginitas animam Dei sponsam efficit. Vnde Leuit. 21. Dicitur de summo sacerdote: Uirginem ducet uxorem. 3. Reg. 1. Quæramus domino nobis regi adolescentulam uirginem. Esther 2. Quarantur regi puellæ uirgines. Psalm. Adducentur regi uirgines. Uirginitas omnibus modis Deo coniungit. vnde Cantic. 5. dicitur uirgini à Christo: Aperi mihi soror mea, amica mea, columba mea, immaculata mea. Eiusdem 4. Veni de libano spõsa mea, &c. Libanus interpretatur candidatio. Uirginitas Deo & hominibus grata est. Eccles. 40. Edificatio ciuitatis confirmabit nomen, & super hanc mulier immaculata cõpurabitur. Hier. Multũ distat puritatem uirginalis animæ nullã contagione polluta, & libidinis eius quæ multorum libidini subiacuit. Isid. Quidam in uicinitate luxuriose uiuentes, in senectute continentis fieri delectantur, & tunc eligunt castitati seruire, quando libido seruos habere contempsit. Uirginitas uelut campus est torius picturæ spiritualis, super eam picturam aliarum gratiarũ ponit Deus. Eccles. 25. Gratia super gratiam, mulier sancta & pudorata. Uirginitas Dei amicum & familiarem reddit. Vnde Ioannes uirgo special

specialiter vocatur discipulus quē diligebat Iesus. Ipse tāquam familiaris Christo supra pectus domini recubuit. Ioan. 13. Non penult. Amantissimus domini habitabit confidenter. Sap. 6. corruptio facit esse proximum Deo. Beda super Lucam: Sicut Christus in summa pace natus est, ut se pacem diligere ostenderet: ita de virgine natus est, ut se virgineū decus diligere monstraret. Ad literam: Christus toto tempore vitæ suæ fuit virgo & virginem matrem habere voluit, & virginem patrem. Iohannes creditur virgo fuisse, & Ioannes familiaris eius virgo fuisse. Ambulans in via immaculata hic mihi ministrabat. Virgines dulcius & tenerius à Deo diliguntur. Vnde Ioānes virgo paratus est ad patres suos, tā extraneus à dolore mortis, quam à corruptione carnis noscitur alienus, ut dicitur in prologo Iohanne. Nō enim trāsit de mundo per dolorē martyrii, ut sancti & apostoli. Virgines merito in Deo delicias inveniunt, quia amorē eius delicias carnis relinquunt. Bern. in epistola. Quomodo ignis & aqua simul esse nō possunt: sic spirituales & carnales deliciae in eodem se non patiuntur: ubi curiositas rerum diuersitas, ubi diuitis supellectilis discolor varietas, non pariter pascit & caelestis panis ieiunam deserit mentem. Num. 31. dicit Moyses: Mulieres quæ nouerunt viros in coitu, ingratæ: puellas autem & omnes fœminas virgines reseruare, ut non agens cum virginibus, quàm cum corruptis. Virginitas agens sequitur quocumque ierit. Apocal. 14. Ipsa etiam cātar canticum nouum, quod aliis cantandum non conceditur. Ad literam: Virgines dulcius cantare, quàm corrupte. Apoc. 14. Et dicitur: bant quasi canticū nouū ante sedem, &c. & subditur: Et non poterat dicere canticum illud, nisi illa centum, &c. Hi sunt qui cum mulieribus nō sunt coinquinati: virgines enim sunt. Sic in Pastora. Singulariter canticum Agno cantare, est cum eo perpetuum præ ceteris fidelibus etiam de carnis incorruptione gaudere. Virgines enim sunt superior pars ecclesie. Cyprianus. Virginitas est portio illustrior gregis Christi. Aug. Nunc de virginibus, sermo est, ad quarum quo gloria sublimior, maior cura. Apocal. 14. Hi empti sunt ex hominibus primitiæ Dei Agno. Hier. Si virgines primitiæ sunt: ergo viduæ, & quæ in matrimonio sunt erunt post primitias. Idem: Ecclesia matrimonio non damnat, sed virginitati subicit. Idem: Virgo maioris precepti apud Deum est, dum id contemnit quod si fecerit nō delinquit. Idem: Plus amat virgines Christus, quia sponte tribuunt quod sibi non fuit imperatum. Itē Hier. loquens de illo verbo Apoc.

ad Cor. 7. De virginibus præceptum domini non habeo. Quare, inquit præceptum domini non habet de virgine? Et respondet, quia maioris meriti est quod non cogitur & offertur. Virginitas difficile seruetur, & ideo maioris meriti est. Idem: Libido honestas mentes libentius persequitur. Et iterum: Libido virginibus maiorem parit famem. Dulcius enim æstimatur quod neferetur. Virginitas expeditum & liberum reddit ad seruiendum Deo. ad Corin. 7. Qui sine vxore est, sollicitus est quæ domini sunt, &c. Et subditur: Mulier innupta & virgo cogitat quæ domini sunt, vt sit sancta in corpore & spiritu. Hier. Si nil aliud esset, & nulla merces virginem amplior sequeretur: sufficeret ei hæc sola prælatio, cogitare quæ domini sunt. Osee 10. Diuisum est cor eorum, nunc interibunt. Virgines habet Deus tanquam proprios seruientes. Vnde ad virginatatem pertinet illud Cant. 1. Dilectus meus mihi, & ego illi. Virginitas in veste immaculata Deo ministrat. Apo. 14. Sine macula sunt ante thronum Dei. Et competit illud Eccles. 24. In habitatione sancta coram ipso ministravi. Luxuria vestem corporis maculat. In canonica luxuria: Odientes eam quæ carnalis est maculatam tunicam. Esa. 9. Vestimentum mistum sanguine erit in combustionem & cibus ignis. Virgo castrum debilissimum tenet toto tempore vitæ suæ contra illum. De quo scriptum est Iob 41. Non est potestas in terra, quæ comparatur ei. Et ideo merito super alios coronatur. Non coronabitur nisi qui legitimè certauerit. 2. ad Tim. 2. Virginitati debetur fructus centesimus, cum continentia viduali debeatur fructus sexagesimus, & coniugali tricesimus. Matt. 13.

De his quæ specialiter virgines timere debent.

Notandum quod sex sunt virginibus multum timenda. Primum est superbia. Aug. in lib. de virginitate. Non solum prædicanda est virginitas vt ametur, verum etiam monenda ne inflectatur. Idem in eodẽ: Superbia amplius amplioribus insidiatur. Non ego talibus magnam curam humilitatis ingero, in quibus superbia ipsa confunditur: quo magis inest alicui vnde sibi placeat, eo magis vereor ne sibi placendo illi displiceat, qui superbis resistit, humilibus autem dat gratiam. Idem in eodem: Metuo tibi vehementer, ne quæ te agnum quocunq; ierit secururâ esse gloriaris, eum per tumorem superbiæ sequi per angustia ne possis. Et iterum: Bonum virginitatis quæto magnam video, tanto ei ne pereat futuram superbiæ pertimesco. Bern. super Missus est: Pulchra permillio virginitatis & humilitatis: non mediocriter placet Deo illa anima, in qua humilitas comendat virginitatẽ, & virginitas

exornat humilitatē. Poteſt placere humilitas quæ virginibus
deplorat amiſſam: ſine humilitate audeo dicere, nec virginibus
Mariæ placuiſſet. Maria virginitatē oblita gloriatur de humi-
tate, & tu negligēdo humilitatem blandiris tibi de virginitate
Aug. in lib. de virginitate: Facilius ſequuntur agnū, & ſi nō
cūq; ierit, certe quocūq; potuerint, cōiugari humiles, quam
perbiētes virgines. ¶ Secundū eſt fatuitas. Hanc fatuitatē
cialiter intelligo defectū charitatis. Si dilectio Dei eſt hono-
lis ſapiētia, Eccl. 1. defectus diuinę dilectionis eſt deteſtabilis
tuitas. Magna fatuitas non cauere defectum illius rei, ſine
cætera nō profunt. Fatuę virgines nō ſumpſerunt oleum ſecū
cū lampadibus, Matt. 25. Bern. in epiſt. Caſtitas ſine charitate
pas eſt ſine oleo: ſubtrahē oleū, lampas non lucet: tolle chari-
tem, caſtitas non placet. Exempla quod magis tenetur virgines
& caſtæ perſonæ diligere Deum & proximū, quā alię. Præ
exēplum eſt iſtud. Magis tenetur diligere medicū ille qui ſe
per cōſeruatus eſt ab eo in ſanitate, quā ille qui incidit in
bus inſirmitatibus, & poſtea ſanat⁹ eſt ab eo. Sic qui cōſeruatus
eſt à Deo in virginitate, vel in caſtitate, magis tenetur diligere
Item magis tenetur diligere ille aliquem dominū qui dedit
equū bonū, qui bene & ſanē duxit & reduxit eū, quā ille qui
buit ab eo equū licet bonū, tamē cecidit & leſit eū. Itē magis
netur diligere ille, qui multa bona recipit ab aliquo domi-
quā ille qui recepit ab eo debita dimiſſa. ¶ Tertiu eſt tepiditas
quę ſolet accidere in virginibus ex hoc quod cōſiderant ſe
peccaſſe. Cōtra quod dicit Aug. in lib. de virginitate: Quod
riras dixit q; ille cui modicū dimittitur, modicū diligit
ardentiſſimē diligatis cui diligendo à coniugiorum nexibus
berī vacatis, deputate vobis tanquam omnino dimiſſum, quod
quid à vobis nō eſt illo regente cōmiſſum. Multo ardētius
bes diligere illum qui ſagitiōſis ad ſe cōuerſis, quęcūq; cō-
fit, in ea te cadere non permiſit. Quid habes quā nō accepit
qua peruerſitate min⁹ diligis à quo pl⁹ accepit? Cogita omnia
peccata ſic habenda tanquam dimittantur, à quibus Deus
dit ne cōmittantur. Noli modicum diligere, quaſi à quo
modicū dimiſſum eſt: ſed potius multū dilige à quo tibi
rum tributum eſt. Contra hanc tepiditatem valet virginibus
habeant frequenter vinum ſacrę ſcripturę, quod eſt vinum
minans virgines. Zac. 9. id eſt affectiones virginales. Ad iſtā
let meditatio Domintę paſſionis. Thren. 1. Torcular calce
Dominus virgini filiæ Iuda. Iſtud torcular fuit preſſura

In hoc corculari fuit præssa vua illa, de qua Gen. 49. Lauabit in vino stolam suã, & in sanguine vuc palliũ suũ. Mach. 6. Oſtenderũt elephantis sanguinẽ vua & mori, ad acuedos eos in prælium. Hoc vinũ Dei amore inebriat. Psal. Calix meus inebrians quã præclarus est. ¶ Quartum est macula peccati, quã in virgine est macula in gloria. Macula turpior est in veste alba: virginitas est vestis alba. Vnde bysso comparatur. Prou. vlt. Byssus & purpura indumentũ eius. Ideo macula peccati valde indecẽs est in virgine. Hier. Præclara est virginitas & pudicitia virtus, si non aliis macularũ lapsibus infirmetur. Qui virginitatẽ carnis habent cũ corruptione mentis similes sunt sepulchris quã cretius apparẽt hominibus speciosa, intus verò plena sunt ossibus mortuorũ. Matth. 23. Hiero. Nihil prodest virginitas corporis, vbi operatur corruptio mentis. Idem: Illa virginitas hostia Christi est, cuius nec mentẽ cogitatio, nec carnẽ libido cõmular. Ad cauendã maculã peccati necessariũ esset spõsa Christi frequenter inspicere in speculo. Speculum est scriptura sacra. Greg. Specula sunt Dei præcepta, quibus animã sanctã semper inspicunt: & si quã in eis sunt fœditates deprehendunt. Cant. 6. Oculi eius sicut columbã super riuulos aquarũ quã lacte sunt lota, & residet super fluenta plenissima. Columba lacte lota est spõsa Christi cũ puritate virginali, quã super fluenta sacre scripturæ sedet, vt vmbra accipitris infernalis videat. Hier. in epistolis: Tanto maiori studio placendi opus est, quãto maior est illi cui placendum est. Impossibile est quenquam Deo placere, si quicquid ei placeat ignorat. Fieri potest vt & obsequendi voto ostendar, si quomodo obsequi debeat, antè non didicit. Aliud speculum est vna sponsa. Bern. super Cant. Vtrunq; es mihi domine Iesu, & speculũ patiendi & præmium patienti. Cum speculo etiam necessaria est ablutio quã per cõfessionem fit: vnde cum lauatorio erant specula. Exo. 38. Bernard. in epistolis: Audi cui places, ama vnde places: ama confessionem ob quam amas, ama confessionem si affectas decorem. Confessioni iungitur decor. Psal. Confessio & pulchritudo in conspectu eius. Lota facie, humilitate confessionis grata est Deo cõfessio laudis. Cant. 1. Ostẽde mihi faciẽ tuam. Ibidem. Sonet vox tua in auribus meis. Vox enim tua dulcis, & facies tua decora. ¶ Quintum est, diuino cordis. Augu. loquens de virginibus: Toto vobis figatur in corde, qui pro vobis fixus est in cruce: totũ teneat in animo vestro, quicquid nolistis occupari connubio. Vã duplici corde. Eccl. 1. Duplici corde est virgo, quã scilicet vult placere & Deo

& mūdo. Greg. Nemo potest in vna eademq; re omnipotēti domino atq; eius hostibus gratus existere. Nā Deo amicu se dēcat, qui eius placet inimico. Bern. in epistolis: Volēs placere hominibus, Deo nō placet. Si nō places, nō placeas. Signum q; vno cor diuisum habeat & velit mundo placere, est exterior ornatus. In Psal. Omnis gloria filię regis abintus. Amb. de virginitate: Deiecta decoris cura plus placet, & hoc ipsū, quod vos ornatis, ornatus est. Hic. in epist. Satis pulchrā Deo erede facit sed hominib; apparere pulchra non studeas. Bern. in epist. Filie Babylonis quarum vere gloria confusio est, induuntur purpura & bysso, & subinde contentia pannosa iacet: fulgent montibus, & sordēt moribus. Ecōtra, Tu foris pannosa, intus speculata resplendes sed diuinis aspectibus, non humanis. Idē: Decōr enim cum veste induitur, & cum veste deponitur, vestis proculdubio est nō vestiri. Tu ergo noli emulari in vanitatibus & medicamentis pulchritudinē alienam vbi perdidērūt suam. Indignū tibi iudica formā à pellibus murium & operibus vermium mutare tua tibi sufficiat. Ille est verus propriusq; curusq; rei decor, qui nulla interiacente materia per se inest. Idem: Vidēs neimpe aurum, argentō, lapidibus pretiosis, & omni denique cultu regionem tam ornatas, quā oneratas. Vides post se longas trahentes in brias, & dēfas pulueris nubes excitantes in aëra. Hęc nō te moueant: illa illa in morte deponēt, te tua sanctitas nō relinquet. Non sunt sua quæ portant, & quum interierint nō sument gloria. Mūdo cuius sunt illis excuntibus retinebit. ¶ Sexto timendum est ne dēsit perseverantia. Aug. in lib. de virginitate: Sequimini agnū tenendo perseverāter: quod nouistis, ardentē facite quū potestis, ne virginitatis bonū à vobis pereat, cui facere nihil potestis vt redeat. Virginitas amissa nō recuperatur, si lapsa fracta non reintegratur. Amos 3. Virgo Israel profusa est in terram suam: nō est qui suscitaret eam. Cū aliqua amissa virginitatē, si totū mundum daret pro ea, & totus esset aurum non recuperaret eam. Bern. in epistolis. Studete perseverantiam quæ sola coronatur. Idem: Scias diabolus soli semper perseverantia insidiari, quā solam virtutum nouit coronari.

De tripli. aureola, scilicet et predicatorum, virginum, & martyrum.
 Sequitur de aureola, quæ est additio ad gloriam electis delectam. Et notandū quod multis modis potest fieri additio ad gloriam. Vno modo per augmentū charitatis secundū quam meretur præmiū: vnde charitate augmentata maior gloria datur. ¶ Secūdo in resurrectione per gloriam corporis, vnde

illud Exod. 25. Et super illam alteram coronam aureolam dicit glo. Corona aurea labio mense opponitur, quum in scriptura dicitur: timus egredientes de corpore animas in celis aeterna recipere premia. Hæc aureola superponitur quum in scriptura dicitur, quod si sublimior gloria in receptione corporum seruetur. ¶ Tertio per opera supererogationis sue per impletionem consiliorum. Vnde dicit quædam glo. super prædictum verbum Exod. Corona aurea additur, quum per euangeliū his qui madata custodierunt vita æterna promittitur. Matt. 19. Si vis ad vitā ingredi, serua mandata. Huic corona aureola supponitur, quum dicitur: Si vis esse perfectus, vade & vende omnia quæ habes, & da pauperibus. ¶ Triplex autem est additio gloriæ, quæ communiter aureola dicitur. Prima est quæ debetur his qui excellenter officium prædicationis exercent. Vnde super prædictum verbum Exo. dicit interlin. In hoc figuratur remuneratio eorum qui in doctoribus excellunt: excellentia verò ista secundum quosdam in hoc attenditur, quod cum prædicatione sit illud opus supererogationis, quod est abrenuntiatio propriorum, quæ supererogatio fuit in primis ecclesiæ prædicatoribus, scilicet apostolis. ¶ Et notandum est quod quinq; de causis multum competit officio prædicationis abrenuntiatio propriorum. ¶ Prima, ne hi qui cõtempnunt temporalium prædicant, hoc facere videantur vt ea soli habeant. ¶ Secunda est, quia qui habet officium prædicationis, oculi sunt ecclesiæ. Oculos autem expedit longe esse à terra: modicum enim terræ oculo iniectum multum impedit visum. Sic amor terrenorum multum impedit spirituale visum. Eccl. 10. Encania & dona excæcant oculos iudicum. ¶ Tertia est, quia secundum Dei ordinationem officio prædicationis debita est ministratio necessariorum à subditis: vt probat Paul. 1. ad Corin. 9. Quis, inquit, militat suis stipendiis vnquam? Et paulus post: Si nos vobis spiritualia seminauimus, magnum est si nos carnalia vestra metamus. Et iterum: Deus ordinauit his qui euangeliū annuntiant, de euangelio viuere. Item Gal. 6. Communiter is qui catechizatur verbo, ei qui se catechizat, in omnibus bonis. Matt. 10. Nolite possidere aurum &c. Et subditur: Dignus est operarius cibo suo. Hic. Considerandum est quod vni operi nostro duplex merces debetur: vna in via, alia in patria. Vna quæ nos in labore sustinet: altera, quæ nos in resurrectione remuneret. Beata: Hic merces inchoatur, & in celo perficitur. Idem: Qui faccum & peram prohibuit, sumptus ex prædicatione concedit. Deute. 11. Non alligabis os boui trituranti. Luc. 9. Nihil tuleritis

in via. In signum quòd prædicator non debet ferre secum necessaria, sed alius debet ei ministrare, fert alius puluinar dicitur no lecturo Euangelium. Cantico. 2. Læua eius sub capite meo.

¶ Quarta est, quia exercetes prædicationem specialiter reputatur operarij in vinea Dei: vnde prouiso eorum specialiter pertinet ad dominum vineæ. De operarijs habetur Math. 9. Misit quidem multa, operarij pauci. Et eiusdè 20. Misit operarios vineam suam. Non reputat Deus operarios illos, qui tantum propter corpus laborant: sicut non reputat dominus vineæ vendematorem qui nõ diligit nisi quod comedit. Chry. Opera nostra sunt opera iustitiæ, non vt agros colamus, nõ vt diuitias acquiramus. Idè: Sicut nemo conducit operariũ vt hoc solũ faciat quod manducat: sic nos nõ ideo vocati sumus vt hæc sola operemur quæ ad nostrum pertinent vsum, sed ad gloriam Dei. Sicut mercenarius totã diẽ impendit circa opus, modicam habet circa cibũ: sic nos omne tempus debemus impẽdere circa gloriam Dei, modicã partem circa terrenos vsus. Beda: Tanta prædicatori debet esse fiducia in Deo, vt præsentis vitæ sumptus non ferat. ¶ Quinta est, vt liberius operi prædicationis possint impendere maxime vtili. Qui enim habent diuitias, vel in toto vel in parte sunt diuitiarum, nec proprij seruietes possunt esse Deo. Vnde Matth. 6. Non potestis Deo seruire & mammonæ. Misit na Syra lingua diuitiã. Chry. Diuitiæ à seruitute Dei nos emolunt in suã captiuitatẽ. Vnde diuites dicuntur viri diuitiarum. Psa. Sen. Nostri essemus, si nostra non essent. ¶ Secunda additio gloriæ quæ aureola dicitur, est illa quæ debetur virginitati. Quæ glo. super Exo. 21. Ad hanc coronã pertinet canticũ nouũ quod virgines tantũ corã agno cõcinunt, & quæ sequitur, quocumque ierit. Et super illud Apoc. 14. Cantabant quasi canticũ nouum ante sedem. dicit interlin. id est, de integritate animæ & corporis exultabant. ¶ Tertia additio ad gloriã quæ aureola dicitur, est illa quæ debetur martyrio. Prima videtur pertinere ad vim rationale & ad virtutem prudẽtiæ secundũ illam speciem prudentiæ quæ dicitur docilitas, quæ videtur dignior operum prudentiæ. Excellentissimũ verò opus pertinens ad virtutem docilitatis, videtur esse euãgelizare. Hoc opus est valde difficile. Vnde super illud 1. ad Cor. 1. Non misit me Deus baptizare & euãgelizare, dicit gl. Aug. Perfectè baptizare etiã minus difficile est operis. Ad hoc quòd aliquis perfectè euãgelizet, oportet quòd totus à Spiritu sancto occupetur: vt scilicet scientia

Intellectu, charitas in affectu, dulcedo in sermone, lux boni exempli in opere. Opus istud angelicum est. Luc. 2. Euangelizo vobis gaudium magnum, dixit angelus. Imo quodammodo diuinum est opus. Ad illud enim Deus in mundum venit. Esa. 61. Euangelizare mansuetis misit me. Mar. 1. Eamus in ciuitates & vicos proximis vt ibi predicet: ad hoc enim veni. Vnde quum istud opus excellentissimū sit & quasi supra hominē, nō est mirū si exercentes opus istud, supra ceteros homines remuneretur, maxime si excellēter illud exerceat: scilicet totaliter illi officio dediti sincere & liberē. Synceitas in hoc attēditur, vt exerceatur sine cupiditate tēporalis lucri. Libertas in hoc, quōd sine timore tēporalis damni. Exercentes hoc officiū hic p̄honorandi sunt, & similiter in futuro p̄honorabuntur. 1. ad Tim. 3. Qui bene praesunt presbyteri, duplici honore digni habeantur, maxime qui laborant verbo & doctrina. Et super illud ad Eph. 1. Vt sciatis quē supereminēs magnitudo virtutis eius in nos. dicit Gl. Quodam incrementum habebunt summi doctores, ytra illud quod omnes cōmunitur habebunt. Dan. 12. Qui docti fuerint, fulgebunt quasi splendor firmamēti: & qui ad iustitiā erudiunt plurimos: quasi stellae in perpetuas aeternitates. Sicut claritas stellarum excedit claritatē firmamenti: sic claritas doctorū claritatē ceterorum. Ipsi habebunt coronam non solum pro se, sed etiam pro aliis qui per eos saluari fuerint. Vnde super illud Phil. 4. Fratres mei charissimi & desideratissimi, gaudiū meum & corona mea. Dicit glo. Amb. Per quos in praesenti latificor, & in futuro coronabor. Discipulis enim in agone victoribus, dignus est corona magister aureola. ¶ Secūda videtur pertinere ad vim concupiscibilē & ad virtutē temperantiā secundū illam partē eius quā dicitur continentia virginalis. Virginitas triumphat de cōcupiscētia illa quā seuior est. In mēbris enim generationi deputatis maxime seuit cōcupiscētia. Ipsa refrēnat maxime delectationē quā sit: illam scilicet quā est secundū tactū, & excellēti modo: integritate scilicet carnis, vel incorruptione seruata. Ipsa etiā gloriam filiorū amore Dei contemnit: vnde non est mirū, si gloria eius in futuro cumuletur. ¶ Tercia aureola videtur pertinere ad vim irascibilē & ad virtutē fortitudinis. Martyrio enim superatur mors, quē est maximū terribiliū. Vnde nō est mirū, si martyres p̄ ceteris remunerātur. Et vt vno verbo dicatur, in carne praeter carnē viuere, euāgelizare, mortē nō timere, supra hominem esse videntur, vnde merito horū operum sicut remuneratio super ceteros. Aureola videtur pertinere ad

virtutē iustitię: q̄ hoc triplex meritū habēt, speciales imitatores Christi sunt in presenti vita, & speciales imitatores eius cōtra gloria. Christus fuit virgo, p̄dicator, & martyr: & Io. Baptista a quo incēpit euāgelizatio regni celestis. Decebat vas integritatis esse & sincerū p̄ virginitatē, in quo repositū erat balsamū castitatis sapiētīę dispēsandū per p̄dicatōnē, & cādori mūditati cōtari decuit candorem sapiētīę: & vt nullus locis remaneret in birationi, veritatē doctrīę necesse fuit cōfirmari morte. Nulli enim sani cōpitis auderet mendaciū morte propria confirmari.

De Continentia viduali.

C A P. XII.

Dicendum est de aliis duabus partibus continentię. Et primo de illa quę est abstinētia ab omni coitu post expulsiōnem carnalis operis. Hęc enim continētia dignior videtur cōtinentia cōiugali, cū ei debeatur fructus sexagesimus. Mar. 13. Similior etiā videtur esse virginali continētia, quā abstinētia ab omni coitu sicut & ipsa. Hęc species verō continētia quā nō habeat nomē propriū quo nominetur, quādoque vocatur castitas: quod nomē generalius solet accipi pro cōtinentia quacunque: quādoque verō nominatur continētia vidualis quę est species ipsius. Abstinētia enim ab omni coitu in carne corrupta: quędā est vidualis. vt illorum qui fuerūt in matrimonio: quędā verō nō est vidualis, vt illorū qui non fuerunt in matrimonio, vt sunt ministri ecclesię. Ad cōmendatōnē castitatis dicit illud Ber. in epistolis: Quid castitate decorius, quā mōdo de immūdo cōceptū semine, de hoste domestico, angelū deus de homine facit: Differūt quidē inter se homo pudicus & angelus, licet felicitate, non virtute. Sed & si illius castitas felicitas hui⁹ tamē esse fortior cognoscitur. Multa etiā de his quę possunt ad cōmendatōnem continētia in genere vel virginitate referri possunt ad cōmendatōnem castitatis. Castitas verō vidualis cōmendatur exēplo turturis, quę vni marito associatur in tota vita sua: vt legitur in li. de naturā animalīū. Hęc etiā commendatur a p̄dicatore Apost. i. ad Cor. 7. dicens: Dico autē innuptis & viduis: bonū est illis si sic permaneant, sicut & ego: q̄ si nō se continent, melius est nubere, quā vni. De hoc cōmendatur Iudith 13. dicens: Confortatū est cor tuū, eō q̄ castitate amaueris, & postea: Si castitate vidualem incitare potest personā relictam vnitas quę fuit & carnalis & mētalis, inter eam & cōparē suū dū viuunt. Fuerunt enim duo in carne vna. Gen. 1. & Matt. 19. Et subdit: Itaque iam nō sunt duo, sed vna caro: ergo persona relictā quę